

Ақтөбе облысы Ойыл ауданы Құрман орта мектебінің 2023-2024 оқу жылында мектеп психологының психологиялық-педагогикалық жұмысына талдау.

«Орта білім беру ұйымдарында психологиялық қызметтің қағидалары» 2023 жылғы 17 наурыз №68 бұйрығы негізінде Ақтөбе облыстық тәжірибелік орталығы жанынан құрылған «Әлеуметтік психологиялық қолдау» бөлімінің ұсынған үлгілік жоспарын негізге ала отырып, жұмыстар атқарылуда.

2023 - 2024 оқу жылында педагогикалық-психологиялық қызметте жылдық жұмыс жоспары жасалды.

Мекеме атауы: «Құрман орта мектебі» КММ - 1 психолог қызмет атқарады

Психолог аты жөні: Тайборина Шынаркуль Алимовна

Білімі: жоғары

Мамандығы: психолог

Санаты: педагог - сарапшы

Мектептегі еңбек өтілі: 25 жыл, психолог мамандығы бойынша 20 жыл

Жылдық жүктемесі: I- бірлік

Мектептің проблемасы:

Оқытудың жаңа технологиясын пайдалана отырып, оқушылардың оқу танымдық іс әрекетінің белсенділігін арттыру.

Психологтың өзекті мәселесі:

Психологиялық қызметтің даму мен оқу-тәрбиелеу процесін психологиялық қамтамасыз ету, яғни білім беру процесіне қатысушылардың психологиялық денсаулығын қорғау және ұйымдастыру.

Психологиялық қызметтің негізгі мақсаты:

- Білім алушылардың, тәрбиеленушілердің психологиялық денсаулығын сақтау, қолайлы әлеуметтік – психологиялық жағдай жасау.
- Білім беру үдерісіне қатысушыларға психологиялық қолдау көрсету.
- Бала дамуындағы әр кезеңдегі жан дүниесінің ерекшеліктерін анықтау.
- Өз-өзіне, қоршаған ортаға деген көзқарасының, қарым-қатынас мәдениетінің қалыптасуына жетекшілік жасау.

Психологиялық қызметтің негізгі міндеттері:

- Баланың мектепке алғаш келу кезеңін және жаңа жағдайға әлеуметтік - психологиялық бейімделуін зерттеу;
- Психологиялық мәселелерді шешуде және оқу- тәрбие жұмыстарының қолайлы әдістерін таңдауда ата-аналар мен педагогтарға консультациялық көмек көрсету;
- Баланың интеллектуалдық және жеке тұлға болып қалыптасуын дамыту;
- Оқыту мен тәрбиелеу құндылықтарын арттыру мақсатында баланың оқу және тәрбие процестерін бақылау;

- Мектептегі баланың жағдайын, жана әлеуметтік позицияларға баланың даярлығын қалыптастыру;

1. Психологиялық диагностика бойынша.

Оқу жылының бірінші аптасында мектептегі оқушылар туралы мәліметтер жинақталды, жаңадан келген оқушылармен танысып пікірлестік. Мектепке жаңадан келген оқушылардың бейімделу жағдайын бақылай отырып, жеке сұхбат жүргізілді.

Баланың мектепке оқуға даярлық деңгейін зерттеу. (ав. А.Керна-И.Йирасек)

Мақсаты: мектепке қажетті функциясының даму деңгейін анықтау тесті өткізілді.

Қатысқан оқушы саны: 9

Қорытындысы, интерпретациясы: Диагностиканың нәтижесі бойынша 1 класс көрсеткіші:

3-6 жоғары - 7 бала

7-9 орташа – 1 бала

10-11- төмен - 1 бала

12-15 терең диагностиканы керек етеді – жоқ. Бір оқушы төмен деңгейде. Класс жетекшіге ұсыныс берілді. Ата-анаға кеңес берілді.

Жеткіншектер агрессиясын диагностикалау (Басса-Дарки әдістемесі) 9-11 класс оқушыларына жүргізілді. Қатысқаны: 52 оқушы. Диагностика нәтижелері қалыпты. Қастандыққа жақын қорытындысы шыққан, оқушылармен жартылай сұхбат жүргізілді. Сұхбат нәтижесінде сұрақтарға дұрыс түсінбегендіктерін, дұрыс жете мән беріп оқымағандарын айтты.

ӘДІСТЕМЕ: «Н.Г.ЛУСКАНОВА» 5класс. Қатысқаны: 12 оқушы. Мақсаты:

Оқушылардың оқу мотивациясын анықтау. Оқу іс-әрекет мотивациясы оқуға бағытталғандықтан, сонымен қатар таным белсенділігімен және іс-әрекеттілігімен ерекшеленеді. Нәтижесі қалыпты.

Зунге шкаласы (Т.И.Балашованың бейімдеуі бойынша)

Мақсаты: Депрессиялық жағдайларды және депрессияға жақын жағдайларды дифференциалды диагностикалау. Жалпы зерттеулер кезінде алдын-алу. 6-7 кластарға жүргізілді. Қатысқаны: 32 оқушы. Нәтижесі қалыпты.

DASS сауалнамасы

Мақсаты: Баланың бойындағы депрессия, стресс, үрей деңгейін анықтау. 8-9-10-11 клатарға жүргізілді. Қатысқаны: 67 оқушы. Нәтижелері қалыпты. Топтық деңгейде кеңес берілді.

Социометрия әдістемесі. 5-11 кластар аралығында жүргізілді. Қатысқаны: 111 оқушы. Мақсаты: Класс ішіндегі қарым – қатынасын, оқушыларының тілегін мүддесін анықтау. Нәтижесінде топтан оқшау оқушы болған, аз таңдалған оқушылар анықталды. Класс жетекшіге ұсыныс берілді. Достық, қарым-қатынасты нығайту мақсатында сабақтар жүргізуге.

Р. Гудман сауалнамасы. Күшті жақтары мен қиындықтары (КЖҚ) (Жаһандық қызмет ету) 5-6-7 кластар аралығында диагностика алынды. Қатысқаны: 44 оқушы қатысты.

Мақсаты: Жасөспірімнің тәртібіндегі, мінез-құлқындағы күшті жақтары мен қиындықтары анықтау. Нәтижесі қалыпты.

Голланд әдістемесі (таңдау бойынша). 11- каласпен жүргізілді. Қатысқаны: 7 оқушы

Мақсаты: Кәсіби типті бағалау мен тұлғаның әлеуметтік бағытын анықтау.

Реалистік тип	Зияткерлік тип	Әлеуметтік тип	Конвенциялық тип	Іскерлік тип	Әртістік тип
2	1	1	1	0	2

Баспалдақ әдістемесі. Бастауыш класс оқушыларымен жүргізілді. Қатысқаны: 52 оқушы. Мақсаты: Баланың өзін-өзі бағалау деңгейін анықтау. Қорытынды : жоғарғы деңгей- 28 оқушы, орташадан жоғары деңгей -24 оқушы. Класс жетекшіге ұсыныс: Оқушылардың өзін—өзі бағалау деңгейін көтеру, сенімділіктерін арттыру.

II жарты жылдықтың алғашқы айларында

Р. Гудман сауалнамасы. Күшті жақтары мен қиындықтары (КЖК) (Жаһандық қызмет ету) 5-6-7 кластар аралығында диагностика алынды. Қатысқаны: 43 оқушы қатысты. Мақсаты: Жасөспірімнің тәртібіндегі, мінез-құлқындағы күшті жақтары мен қиындықтары анықтау. Қорытындысы шығарылып, нәтижесі бойынша жартылай сұхбатқа алынды. Түзету-дамыту жұмыстары жүргізілуде.

«Кактус» әдістемесі 4-класқа жүргізілді. Мақсаты: Жеке өзінің ерекшеліктерін жағымды және жағымсыз мінез-құлық бітістерін тану. Қорытындылай келе оқушылардың психологиялық ахуал жақсы қалыптасқан. Класс жетекшісіне ұсыныстар берілді.

Дасс сауалнамасы 8-11 класс оқушыларынан алынды. Қорытындылары шығарылып, ұсыныстар берілді. Нәтижелері қалыпты

Жыныстық қолсұғылмаушылықтың алдын-алу сауалнамасы. Қорытындысы бойынша: Оқушылардың сауалнамаға білдірген пікірлері қалыпты, жақсы. Класс жетекшіге: Мектеп оқушылары үшін зорлық-зомбылық қылмысының құрбаны болмау үшін мінез-құлықтың негізгі ережелерін түсіндіре отырып, алдын-алу үшін сынып сағаттарында ақпараттандыру. Ата-ана: Арнайы қатынастар және зорлық-зомбылық көріністері бар бағдарламалар мен фильмдерді көруді болдырмау. Қыз баланың үнемі жүріс-тұрысын бақылау. Үнемі жылулық сыйлауға ұсыныс берілді.

Ақыл – ой деңгейін анықтау тестісі Э.Ф.Замбацявичение әдістемесі 4-класс оқушыларына жүргізілді.

	жоғарғы	орташа	төмен
4- класс бойынша Барлығы 14 оқушы	4 оқушы- 29%	9 оқушы- 64%	1 оқушы- 7%

Логикалық ойлау процесін анықтау барысында 4 сынып оқушыларының 14 оқушы қатысты нәтижесінде:

Ата-ана және сынып жетекші тарапына: Төменгі деңгейдегі оқушыға алдағы уақытта логикалық ойлау қабілетін дамытуға байланысты көбірек жұмыстану ұсынылды.

2. Психологиялық түзету-дамыту жұмыстары.

«Із кесуші» акция 5- класс оқушыларымен ұйымдастырылды. Мақсат: Оқушыларды шапшаңдыққа, тапқырлыққа тәрбиелеу. Қызығушылығын ояту.

Оқушылардың өміріне жаңадан жаңалықтар, түрлі сезімдер мен мәдени ақпараттарды жинақтау арқылы өмір сүру кеңестігін кеңейту.

Танысу жаттығулары МАД тобымен 1-класс оқушыларымен «Кел танысайық» тренингтері жүргізілді. «Менің жағымды қасиетім» 7-8 класс. Мақсат: Өзіне деген сенімділікті арттыру, қарым-қатынаста мінез-құлықтың жағымды үлгісін жасап шығару. Аутодеструктивті мінез-құлықтың алдын-алу мақсатында «Ашу-ыза білгенде не істеу керек?» тақырыбында жаттығулар. «Көтеріңкі көңіл-күй, күйзеліске түспеу» оқушыларды күйзеліске қарсы тұра алуға дағдыландыру. 8 - класс оқушыларымен ата-аналармен жүргізілді.

Үлкен психологиялық ойын «Калейдоскоп» 9-11 кластарға жүргізілді. Мақсаты: Оқушылардың логикалық ойлау қабілеттері мен жағдаяттан шығу дағдыларын дамыту, танымдық белсенділіктерін арттыру, оқушылардың ақпараттық мәдениетін қалыптастыру, оқушыларды көпшілік ортада сөйлеуге және өз ойын еркін айта алуға дағдыландыру. Қорытынды: Оқушылар жақсы көңіл – күйде қатысты. Өз пікірлерін

айтып, пікірлерін ортаға салды. Дегенмен өз ойын еркін айта алуға дағдыландыру, көпшілік ортада сөйлеуге өз бойларын үйрету.

«Зорлық-зомбылықсыз әлемді қалай құраймыз» тренингі 6-7 класс аралығында жүргізілді. Мақсаты: - Оқушыларға зорлық зомбылық туралы мағлұмат беру, адамның ең жаман қасиеті екенін айту.

Қабылдау мен есте сақтау қабілетін дамытуға арналған жаттығулар. Бастауыш кластар арасында. Есте сақтау және қабылдау қабілетін дамыту. Оқушыларды қозғалуға, демалуға мүмкіндік беру. Көңіл – күйін көтеру, сергіту мақсатында. Қорытынды: Оқушылар қызығушылықпен қатысты. «Бұзылған телефон», «Тыңда және орында» ойындарына өте жақсы қатысты. Ассоциация ойының бірнеше рет қайталанды. Корректуралық тапсырмаларды белсенділікпен орындады.

Тимбилдинг жаттығулары. 3-класс, 5-8 класс оқушыларымен. Мақсаты: Тимбилдинг әдістерінің маңыздылығын түсіндіру, педагогтар арасында жағымды қарым-қатынас орнату, ұжым мүшелерінің бір-біріне деген сенімділігін арттыру, позитивті көңіл-сыйлау. Психомотрикананы дамыту жаттығулары, бастауыш класс оқушыларымен жүргізілді. «Қарым-қатынас маған қуаныш сыйлайды» тренингі 7-8 класс.

Мақсат: оқушылардың қарым - қатынасын жақсарту негізінде оларды адалдыққа, достыққа, шындыққа тәрбиелікке үйрету.

«Өміріңді мағыналы етуге ұмтыл» тренингі 11- класс оқушыларымен жүргізілді.

Мақсаты: Оқушыларға өмір, оның мәні туралы түсінік беріп, адам өмірі өз қолында екендігін түсіндіру. Қорытынды: Оқушылар өмірдің мағынасын түсінуге бір-біріне көмектесіп, ізгі сезімдерін көрсете білуді, бір-бірімен мейірімді қарым-қатынас дағдыларына тәрбиелеуге ықпал жасалды. Ұсыныс: Оқушыларға: Өз-өздеріне сенімділік арттыру. Дұрыс дем алу.

«Пикник» психологиялық акциясы 5-6 кластарға ұйымдастырылды. Мақсаты: Балалар мен жасөспірімдерге жағымды көңіл-күй сыйлау арқылы, шамадан тыс агрессиядан арылуға көмектесу. Ұжыммен қарым қатынасын нығайту. Өзара достық қарым қатынасты орнатуда психологиялық қолдау көрсету.

Ерекше білімді қажет ететін оқушылармен – «Мен кімін», «Біздің көңіл-күйіміз», «Қоршаған орта және біз», Есте сақтауды дамыту, Сөйлеу тілі есту қабілетін дамыту жаттығулары жүргізілді.

Алдын-алу және ағарту жұмыстары.

1-класс ата-аналар жиналысына қатысып, ата - аналармен таныстым. Онда бейімделу процесінде туындайтын проблемаларға тоқталып «Баланы білім алуға психологиялық тұрғыда дайындау» тақырыбында дәріс оқылды.

«Жаңа ортаға бейімделудегі психологиялық жағдай» тақырыбында 5- класс ата-аналарына дәріс оқылды. Жалпы ата-аналар жиналысында «Отбасындағы келіспеушіліктің бала психологиясына әсері» тақырыбында дәріс оқылды.

Мақсат: Отбасында психологиялық ахуалды қалыпты ұстауға. Жасөспірімдердің психологиялық ерекшеліктері туралы ақпарат беру. Жасөспірімдер өтпелі жастан ойдағыдай өту үшін, ата-ана тарапынан қолдау көрсетуді жандандыру.

«Бабалар дәстүрі – ұрпаққа өсиет» аталармен кездесу. Мақсаты: Бабаларымыздан келе жатқан рухани дәстүрлерімізді, құндылықтарымызды насихаттау.

«Кибербуллинг: балаларды әлеуметтік желідегі қауіпсіздігін қалай қамтамасыз етеміз?» дәріс 5-11 класс оқушыларына I - II ж.ж түсінік жұмыстары жүргізілді.

«Балалармен қарым-қатынасты қалай құру керек» тақырыбында класс жетекшілерге дәріс оқылып, психологиялық тренинг жүргізілді.

«Көтеріңкі көңіл-күй, күйзеліске түспеу» оқушыларды күйзеліске қарсы тұра алуға

дағдыландыру. 8 - класс оқушыларымен ата-аналармен жүргізілді.

Ерте жүктіліктің алдын алу мақсатында «Қыз бала тәрбиесі және тазалығы» 8-11 класс қыз балаларымен профилактика жұмысы жүргізілді. «Мұны қыздар білуі тиіс...» жеңгелермен сырласу, пікірлесу. Ер балдарды адамгершілікке, төзімділікке тәрбиелеу мақсатында 8-11 ер балдарымен пікірлесулер жүргізілді. Жасөспірім және заң» тақырыбында пікіралысу 7-8 класс оқушыларымен. Мақсаты: Оқушылардың құқықтық сауаттылығын арттыру. Ата заңымызға деген сүйіспеншілік сезімін қалыптастырып, шыншыл да әділетті және парасатты тұлғаны қалыптастыру

Кеңес беру бағытында жаңадан келген оқушылармен оқушылармен сөйлесіліп сауалнама алынып бейімделу кезеңі бағдарланды. Жалпы кеңес алушылар -30 кеңес берілді. Бастауыш сыныптарға қабылданған балаларды мектеп күн тәртібіне бейімделуіне көмектесу бағытында сынып жетекшілеріне, ата-аналарға кеңес берілді.

Облысымыздағы соңғы кездегі болып жатқан келеңсіз жағдайларға да байланысты барлық мектеп оқушыларымен «Әлеуметтік желінің зияны» туралы түсінік жұмыстары жүргізілді. Мектепшілік ата-аналар жиналысында ата-аналарға «Ғаламтордағы бала мінез-құлық қауіпсіздігі», «Вейп несімен қауіпті? Вейп-денсаулыққа өте қауіпті » тақырыбында дәріс берілді. Электронды темекінің зияны туралы оқушыларға ақпарат беріп, алдын алу мақсатында, «Буллингтен қалай қорғанамыз?», «Буллинг, Кибербуллинг дегеніміз не?» орта буын оқушыларына дәрістер жүргізілді. «Әлеуметтік желінің адам өміріне тигізетін кері әсерлері» оқушылардың арасында әлеуметтік желінің тәуелдіктің алдын алу, адам өміріне тигізетін кері әсерлері туралы ақпарат беру мақсатында дәрістер жүргізілді. Зорлық-зомбылыққа қарсы әлімжеттіктің алдын алу оқушыларға кеңес жүргізілді. Жоғары буын оқушыларына «Құқықбұзушылықтың алдын алу», қыз балалар арасында «Ерте жүктіліктің алдын алу», Кибербуллинг: «Әлеуметтік желідегі қауіпсіздікті қалай қамтамасыз етеміз» оқушылар арасында әлімжеттіктің, бопсалаушылықтың алдын алу мақсатында түзету-дамыту жұмыстары жүргізілді. Мектеп оқушыларының үйлерін аралау, тұрмыстық жағдайын, психологиялық жағдайын бақылау.

2022-2023 оқу жылының қаңтар айында - 7-класс оқушысы Базарбай Нұртілек Ерланұлына Кенжеғали Ермұхамед Бекзатұлы ІІБ есепке алынған болатын. Сонымен қатар мектепшілік есепке алынды. Оқушылармен және ата-аналарымен әлеуметтік-психологиялық қолдау жұмыстары жүргізіліп тұрды. Ата-аналарға психологиялық кеңестер беріліп, ортақ пікірлесу, әңгімелесулер болып тұрды. Отбасындағы тәлім-тәрбиенің мақсаты баланың; жеке ерекшелігін, психикалық процестерін ескере отырып, жарасымды жетілген ұрпақты тәрбиелеу мақсатында алдын-алу жұмыстары ұйымдастырылды. Жасөспірімдердің бос уақытын тиімді пайдалануын, отбасындағы қарым-қатынасты бақылау. Рейд кезінде осының бәрі назарға алынды. Баланың заңды өкілдерінің басым бөлігімен жеке әңгімелесулер жүргізіліп, маңызды кеңестер айтылды. Оқушылардың тәртіптері жақсы, себепсіз сабақтан қалмайды. Осындай жұмыстардың нәтижесінде 2023-2024ж оқу жылында ІІБ есептен және мобильдік топ шешімімен мектепшілік бақылаудан алынды. Қазіргі таңда мектепшілік бақылауда оқушы жоқ.

Жүргізілген диагностикалар	Коррекциялық жұмыстар	Ағартушылық жұмыстар	Кеңес беру жұмыстар
44	67	31	30
Барлығы:		172	

Сенім жәшігі мен сенім телефоны жұмыс жасайды. Мектепте сенім телефоны 8 (71332)74- 5- 44 болып белгіленген. Жеке бас мәселесі бойынша қойылған сұрақтарға мектеп психологы өз жауабын беріп, жеке кеңестер берді. Оқушыларды, мектеп мұғалімдерін, ата-аналарды, жұмысшыларды, көкейінде жүрген жағдайлармен, өздері туралы толғандырған түрлі сұрақтар туындайды. Аталмыш сұрақтарды шешу үшін мектепте сенім жәшігі пайдаланылды. Осыған орай мектепте сенім жәшігі көрнекті жерде орналастыру, қадағалау мектеп психологына міндеттелді. Сенім жәшігіне түскен сұрақтарға жауап уақытында беріліп, сенім жәшігі комиссия мүшелерінің қатысуымен ашылып, түскен сұрақтарға уақытында жауап беріліп отырды.

Жекеленген ата-аналарға, оқушыларға, жаңадан келген оқушылармен жеке сұхбаттар жүргізіліп кеңестер берілді. Мектебімізде психологиялық қызметті есепке алудың электрондық журналына жүргізілген жұмыстар уақытылы салынып отыр.

2023-2024 оқу жылы барысында педагог-психологтың семинар, курстарға қатысуы, марапаттары туралы ақпарат:

1. **Алғыс хат.** «Танымдық процестерді дамытудағы психокоррекциялық әдістер» тақырыбында облыстық семинар-практикумда облыс көлемінде өз тәжірибесімен бөліскені үшін Ақтөбе облыстық ғылыми-тәжірибелік орталығы 2023 жыл
2. «Танымдық процестерді дамытудағы психокоррекциялық әдістер» атты психологиялық тренингтер мен жаттығулар жинағы шығарылды. **2023жыл**
3. **Диплом I дәрежелі «Үздік психолог»** республикалық байқауы.«Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» Mentor әдістемелік орталығы. 2024ж
4. **I дәрежелі диплом** Ақтөбе облыстық ғылыми-тәжірибелік орталығының ұйымдастыруымен өткен облыстық педагог-психологтардың олимпиадасында. 2024ж
5. **Сертификат** «Педагог қызметкерлерді аттестаттаудың дайындық мәселелері және тәртібі» облыстық оқыту семинары. 2024ж

Жылдық жұмыс жоспарындағы әдістемелер өткізіліп, қорытындылары, анықтамалары жазылды.

2023-2024 оқу жылында электронды журналға, жүргізілген жұмыстарды жүйелі түрде орындап, уақытылы салынып отырылды. Жылдық жұмыс жоспарының Ақтөбе облысы бойынша бірінғай, біріділікке салынуы өте тиімді болды.

Қазіргі таңда жалпы психологтар қауымына қиындық тудыратын мәселе психологиялық қызметтегі әдістемелерді жүргізулуіне, мектептің сабақ кестесінде қарастырылмауы қиындық келтіреді.

